

การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติและการนิยามตัวตน ของคนไทยเชื้อสายอินเดีย

Racial Discrimination and Self-definition of the Thai-Indians

ชโลธร อัญชานันท์¹ และ อมต จันทรังษี²

Chalothorn Aunchananant and Amata Jantarangsee

Received: May 10, 2022/ Revised: May 30, 2022/ Accepted: June 20, 2022

บทคัดย่อ

การถูกเลือกปฏิบัติจากคนไทยส่งผลต่อความรู้สึกเชิงลบและความสับสนในตัวเองของคนไทยเชื้อสายอินเดีย บทความนี้ทำความเข้าใจว่าการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติส่งผลต่อการนิยามตนเองของคนไทยเชื้อสายอินเดียได้อย่างไร โดยใช้ทฤษฎีจิตสำนึกสองด้านของ William Edward Burghardt Du Bois งานวิจัยนี้ศึกษาการรับรู้ตนเองของคนไทยเชื้อสายอินเดียในมิติของความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับสังคมไทย การครอบครองสถานะคนไทยและคนอินเดีย และการนิยามตนเอง การวิจัยเชิงคุณภาพนี้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบออนไลน์จากคนไทยเชื้อสายอินเดียจำนวน 8 คน

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนถูกเลือกปฏิบัติจากคนไทย การเลือกปฏิบัติทำให้พวกเขามองว่าตนเองแตกต่างและเป็นคนนอกอันนำไปสู่ความรู้สึกเชิงลบ การเลือกปฏิบัติจึงเปรียบเสมือนม่านที่แบ่งแยกคนไทยเชื้อสายอินเดียออกจากคนไทย คนไทยเชื้อสายอินเดียมักรู้สึกสับสนทางตัวตนจากการรับเอาทั้งความเป็นคนอินเดียและคนไทยไว้ด้วยกันที่เรียกว่าจิตสำนึกสองด้านและความรู้สึกเป็นสองด้าน

¹ นักศึกษา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (Student, Faculty of Sociology and Anthropology, Kasetsart University) Email: chalothorn.a@ku.th

² อาจารย์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (Lecturer, Faculty of Sociology and Anthropology, Kasetsart University) Email: amata.jnt@gmail.com

พวกเขาต่างตอบสนองต่อความสับสนนั้นด้วยการนิยามตนเองว่าเป็นคนไทยเพื่อกลบเกลื่อนความเป็นอินเดีย เป็นคนไทยเชื้อสายอินเดียเพื่อแสดงออกถึงความเป็นคนไทย และรากเหง้าอินเดีย และเป็นคนเพื่อหลีกเลี่ยงการตัดสินตนเองด้วยเชื้อชาติ

คำสำคัญ: คนไทยเชื้อสายอินเดีย การเลือกปฏิบัติ ตัวตน จิตสำนึกสองด้าน

Abstract

Racial discrimination against Thai Indians can exacerbate negative feelings and cause identity confusion. This article seeks to understand how such discriminations affect the way Thai Indians view themselves, employing William Edward Burghardt Du Bois's theory of Double Consciousness. The study examines Thai Indians' perception of themselves in terms of their sense of belonging to Thai society, their racial status as Thai and Indian, and their self-defined identities. Through qualitative research methodology, virtual in-depth interview sessions with eight Thai Indians were used for data collection.

The study suggests that all of the interviewees experienced racial discrimination. The discrimination developed their self-perception of unusual individuals and outsiders, leading to negative feelings. Consequently, discrimination is seen as the veil segregating Thai Indians from Thai people. Those who perceived themselves as both Thai and Indian, were likely to be confused with their identities, namely double consciousness and twoness. They defined themselves as Thai to conceal their Indian identity, as Thai Indians to disclose their Thai identity and Indian heritage, and as human beings to avoid judging themselves by race criteria.

Keywords: Thai Indians, discrimination, identity, double consciousness

บทนำ

การติดต่อระหว่างเมืองท่าตามฝั่งทะเลตะวันตกของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับอินเดียเอื้อให้คนอินเดียเดินทางเข้ามาอาศัยในประเทศไทยเป็นเวลาช้านาน มานิตย์คณะโต (Kanato, 1993) พบว่าคนอินเดียมุสลิมเป็นกลุ่มแรกที่เดินทางเข้ามาราวปี 1757 ต่อมาเป็นคนอินเดียซิกข์ที่เข้ามาช่วงปี 1857 และคนอินเดียฮินดูในช่วงปี 1875 การอพยพมาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเป็นไปตามเหตุผลของการหลีกหนีสภาพการเมืองอินเดียที่ถูกปกครองโดยอาณานิคมอังกฤษและการแสวงหาโอกาสการประกอบอาชีพในประเทศไทยที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ คนอินเดียที่เดินทางเข้ามาเป็นทั้งนักเดินเรือที่มารับจ้างและพ่อค้าที่มักขายสินค้าประเภทผ้า โดยได้ตั้งถิ่นฐานที่กรุงเทพมหานคร (พานุรัตน์ สุขุมวิท) เชียงใหม่ (วัดเกต ช้างม่วย) และจังหวัดอื่นในเวลาต่อมา (Ayuttacorn, Svetamra, and Santasombat, 2020: 4-6; Kamwang, 2011: 70-71, 79-80)

ลูกหลานของคนอินเดียที่เกิดที่ประเทศไทยทั้งที่มีทั้งพ่อและแม่เพียงคนเดียวหรือทั้งคู่เป็นคนอินเดียต่างได้รับสัญชาติไทยและเป็นพลเมืองไทย งานวิจัยชิ้นนี้เรียกคนเชื้อสายอินเดียที่เกิดและเติบโตในประเทศไทยว่า “คนไทยเชื้อสายอินเดีย” งานศึกษาค้นคว้าของไทยเชื้อสายอินเดียแสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายอินเดียภาคภูมิใจกับรากเหง้าความเป็นอินเดียของตนเองและยังคงใช้ภาษา รับประทานอาหาร และแต่งกายแบบอินเดีย นับถือศาสนาซิกข์ พราหมณ์-ฮินดู อิสลามและไปศาสนสถานตามบรรพบุรุษ รวมทั้งนิยมแต่งงานกับคนเชื้อสายอินเดียและส่งลูกหลานไปเรียนที่ประเทศอินเดีย อย่างไรก็ตาม พวกเขาได้ปรับตัวเข้ากับสังคมไทยด้วยการซึมซับค่านิยมและใช้วัฒนธรรมไทย อย่างเช่น การใช้ภาษาไทยและการรับประทานอาหารไทย การจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นต้น การดำรงชีวิตคนไทยเชื้อสายอินเดียจึงมีลักษณะเป็นลูกครึ่งที่ผสมผสานวัฒนธรรมไทยกับอินเดียเข้าไว้ด้วยกัน (Ayuttacorn, Svetamra, and Santasombat, 2020: 8-76, 188; Pongithidech, 2019: 48)

การรับเอาวัฒนธรรมไทยมาใช้ทำให้คนไทยเชื้อสายอินเดียมีปฏิสัมพันธ์และทำงานกับคนไทยได้อย่างราบรื่น อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่ผ่านมามีแนวโน้มว่าคนไทยเชื้อสายอินเดียจำนวนมากถูกคนไทยมองในแง่ลบและได้รับการปฏิบัติแตกต่างจากคนไทย

อย่างเช่น การถูกล้อเลียนเรื่องผิวสีเข้ม ผมหงอก และการไว้หนวดเครา การถูกปฏิเสธ การเลื่อนตำแหน่งงาน การถูกกีดกันไม่ให้เป็นคนรักกับคนไทย การถูกมองว่าเป็นคนนอกกลุ่มคนไทย เป็นต้น การเลือกปฏิบัติเหล่านี้สร้างความรู้สึกเชิงลบและการไม่ภาคภูมิใจในเชื้อสายอินเดีย รวมทั้งความสับสนในการระบุตัวตนของคนไทยเชื้อสายอินเดีย (Ayuttacorn, Svetamra, and Santasombat, 2020: 144-145, 179-180; Kimprakorn, 2008: 4, 35; Prathet Ubon, 2021; Rice Media Thailand, 2021) บทความชิ้นนี้ศึกษาการรับรู้ถึงมานแบ่งเชื้อชาติของคนไทยเชื้อสายอินเดียจากการถูกเลือกปฏิบัติ การรับรู้ถึงความแตกต่างจากคนไทยและความสับสนจากการมีทั้งตัวตนของคนไทยและคนอินเดีย รวมทั้งวิเคราะห์การตอบสนองของภาวะสับสนดังกล่าวด้วยการนิยามตัวตน

ทฤษฎีจิตสำนึกสองด้าน: ม่านและความเป็นสองด้าน

ทฤษฎีจิตสำนึกสองด้าน (Double consciousness) ของ W. E. B. Du Bois (1903) นำเสนอการนิยามตัวเองที่เกิดจากความหมายที่นิยามเองและความหมายที่ผู้อื่นมอบให้ จิตสำนึกสองด้านมักเกิดขึ้นในสังคมที่มีการเหยียดเชื้อชาติ อย่างประเทศสหรัฐอเมริกาที่ชาวแอฟริกันอเมริกันมักถูกชาวอเมริกันผิวขาวมองในแง่ลบและมองว่าไม่ใช่คนอเมริกา รวมทั้งได้รับการเตือนว่า ตนเองเป็นคนผิวดำในโลกของคนผิวขาว ถึงแม้ชาวแอฟริกันอเมริกันจะอยู่อาศัยและคิดว่าตนเองเป็นคนอเมริกา จิตสำนึกสองด้านทำให้ชาวแอฟริกันอเมริกันประสบกับการมีสองตัวตนที่แตกต่างกัน และมีความยากลำบากในการพัฒนาความรู้สึกนึกคิดด้านตัวตนให้เข้าไปในทิศทางหนึ่ง (Itzigsohn and Brown, 2015: 235-238; Jamila, 2021: 29-30; Thorpe et.al, 2015: 68-69)

Du Bois (1903) เสนอว่าจิตสำนึกสองด้านมี 2 องค์ประกอบ คือม่าน (The veil) และความรู้สึกเป็นสองด้าน (Twoness) กล่าวอีกนัยได้ว่าม่านเป็นเส้นแบ่งสีผิว (Color line) ระหว่างคนผิวดำกับคนผิวขาว ม่านคือประสบการณ์ชีวิต การสร้างตัวตน การรับรู้เกี่ยวกับโลกที่บุคคลแต่ละกลุ่มต้องประสบและมีมุมมองแตกต่างกัน คนผิวขาวจะฉายภาพสิ่งต่าง ๆ ของคนผิวดำบนม่านและควบคุมการมองเห็นตนเองของคนผิวดำว่าควรเป็นอย่างไร ม่านจึงเป็นสัญลักษณ์ของการกีดกันและปิดกั้นทัศนคติของคนผิวขาวที่มีต่อคนผิวดำและตัวตนของคนผิวดำเอง รวมทั้งเป็นองค์ประกอบหลักของการเหยียด

เชื้อชาติ (Crawford and Bohan, 2019: 150-151; Itzigsohn and Brown, 2015: 235-238) ความรู้สึกเป็นสองด้าน (Twoness) คือการมีสองวิญญาณและสองความคิดที่ไม่ปรองดองกันจึงทำให้เกิดสองอุดมการณ์ที่ขัดแย้งกันในร่างกายเพียงร่างเดียว ความ เป็นสองด้านเป็นทั้งเรื่องของปัจเจกและส่วนรวม เนื่องจากภาวะนี้จะแสดงตัวเมื่อบุคคล มองดูตนเองผ่านสายตาของผู้อื่นและสายตาของตนเองไปพร้อมกัน (Crawford and Bohan, 2019: 149; Ghasemi, 2020: 259-266; Itzigsohn and Brown, 2015: 238)

Du Bois ย้ำว่า ความรู้สึกเป็นสองด้านนำไปสู่การตอบสนองที่แตกต่างกัน นั่นคือ การรู้สึกต่อต้านความเป็นสองด้านจึงกลืนกลายเป็นชนกลุ่มใหญ่ และ ความตระหนักรู้ในตัวตนและการพัฒนาตัวตนภายใต้บริบทของการถูกกดขี่ การตอบสนอง ของคนผิวดำเหล่านั้นคือพฤติกรรมที่อยู่ในสองชั่ว ชั่วแรกคือผู้ที่หลีกเลี่ยงซึ่งเกิดใน สภาวะแบ่งแยกคนผิวดำและคนผิวขาว คนผิวดำจึงกลืนกลายเป็นคนผิวขาว อัน นำไปสู่การสูญเสียรากเหง้าทางวัฒนธรรมของคนผิวดำ อีกชั่วหนึ่งคือคนผิวดำผู้ที่ ภาควงมีใจกับการอยู่ร่วมกับกลุ่มของตนเองทำให้พวกเขารักษารากเหง้าของตนเองไว้ได้ (Itzigsohn and Brown, 2015: 239-240; Jamila, 2021: 31)

งานวิจัยเรื่องนี้ใช้ทฤษฎีจิตสำนึกสองด้านของ Du Bois เพื่อขยายขอบเขต การอธิบายชนกลุ่มน้อยในสหรัฐอเมริกาไปยังชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยโดยใช้คนไทย เชื้อสายอินเดียในสังคมไทยเป็นกรณีศึกษา บทความนี้จะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ ทางสังคมแบบเลือกปฏิบัติที่คนไทยมีต่อคนไทยเชื้อสายอินเดีย โดยให้ความสำคัญกับ ม่านทางเชื้อชาติที่มากขึ้นระหว่างคนทั้งสองกลุ่ม รวมทั้งวิเคราะห์การเลือกปฏิบัติที่สร้าง ความรู้สึกเป็นสองด้าน สองตัวตน และสองจิตวิญญาณต่อคนไทยเชื้อสายอินเดีย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากคน ไทยเชื้อสายอินเดียโดยใช้การถือสัญชาติไทยและการมีบรรพบุรุษเป็นคนอินเดียเป็น เกณฑ์ในการคัดเลือก นอกจากนี้ ยังต้องดำรงชีวิตในประเทศไทยเป็นเวลายาวนานกว่า ประเทศอื่นเนื่องจากผู้สัมภาษณ์จะมีประสบการณ์ความสัมพันธ์กับคนไทยที่ยาวนาน

เพียงพอต่อการพัฒนาตัวตน ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีเพศ อายุ เชื้อชาติของพ่อแม่ ศาสนา อาชีพและสถานศึกษาที่หลากหลายจำนวน 8 คน ดังต่อไปนี้

ชื่อสมมติ เพศ อายุ	เชื้อชาติ ของพ่อแม่	ศาสนา	อาชีพ		สถานศึกษา	
			ประเทศไทย	ต่างประเทศ	ประเทศไทย	ต่างประเทศ
โมนี ญ 34 ปี	พ่อ: ไทย แม่: อินเดีย	พราหมณ์- ฮินดู	พนักงานธนาคาร และ บริษัทข้าม ชาติ	แพทย์ โรคหัวใจใน อเมริกา	โรงเรียนและ มหาวิทยาลัยไทย สองภาษา	
ฮารูน ช 20 ปี	พ่อ: อินเดียเกิดใน ไทย แม่: อินเดีย	พราหมณ์- ฮินดู	นักศึกษา วิทยาลัย นานาชาติมิดเดิล		โรงเรียนไทย มหาวิทยาลัย นานาชาติ	โรงเรียน นานาชาติที่ อินเดีย
โรม ช 27 ปี	พ่อ: อินเดีย แม่: อินเดีย	ซิกข์	ติวเตอร์สอน ภาษาอังกฤษ		โรงเรียนและ มหาวิทยาลัยไทย สองภาษา	
อะห์ ช 67 ปี	พ่อ: อินเดีย แม่: ไทย	อิสลาม	เกษียณอายุ		โรงเรียนและ มหาวิทยาลัยไทย	
แอล ช 21 ปี	พ่อ: ไทย แม่: อินเดีย	ซิกข์	นักศึกษา สถาบัน เทคโนโลยี ลาดกระบัง		โรงเรียนไทย มหาวิทยาลัย นานาชาติ	
ยาช ช 16 ปี	พ่อ: ไทย แม่: ไทยเชื้อสาย อินเดีย	พราหมณ์- ฮินดู	นักเรียน		โรงเรียนไทย	
ซินดี้ ญ 24 ปี	พ่อ: อินเดียเกิดใน ไทย แม่: อินเดียเกิดใน ไทย	นามฮารี	Video editor และนักเขียน	Content Producer	โรงเรียนไทย โรงเรียนเรียน นานาชาติ	มหาวิทยาลัย ที่ ออสเตรเลีย
บี ญ 35 ปี	พ่อ: อินเดีย แม่: ไทย	พุทธ เทพอินเดีย	ผู้จัดการอาวุโส ใน บริษัทเอกชน	กราฟฟิก ดีไซเนอร์	โรงเรียนและ มหาวิทยาลัยไทย	

ตารางที่ 1: ตารางข้อมูลภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบการพูดคุยที่ไม่เป็นทางการเพื่อความยืดหยุ่นในการตอบคำถามและเอื้อต่อการบอกเล่าประสบการณ์ชีวิต ถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกของผู้ให้สัมภาษณ์อย่างอิสระ ผู้วิจัยติดต่อผู้ให้สัมภาษณ์ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ Facebook, Twitter, Instagram, Line และใช้โปรแกรมบันทึกเสียง

อิเล็กทรอนิกส์ร่วมด้วย ในระยะเวลาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2021 ถึง เดือนธันวาคม 2021

จากนั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยทฤษฎีจิตสำนึกสองด้าน โดยตีความข้อมูลตามคำถามวิจัยว่าการเลือกปฏิบัติต่อคนไทยเชื้อสายอินเดียของคนไทยทำให้คนไทยเชื้อสายอินเดียมองตนเองอย่างไร ด้วยแนวคิดเกี่ยวกับมาน และคำถามการวิจัยที่ว่าการมีสองตัวตนและความสับสนทางตัวตนเกิดขึ้นได้อย่างไร รวมทั้งคนไทยเชื้อสายอินเดียตอบสนองต่อความสับสนอย่างไร โดยใช้แนวคิดความรู้สึกเป็นสองด้าน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตั้งแต่เดือนธันวาคม 2021 ถึง เดือนมีนาคม 2022

การถูกเลือกปฏิบัติ: การรับรู้ถึงมานของคนไทยเชื้อสายอินเดีย

จากการสัมภาษณ์คนไทยเชื้อสายอินเดีย พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนพบกับการถูกเลือกปฏิบัติหรือการกระทำที่ไม่ดีทั้งทางกายและทางวาจาเมื่อมีความสัมพันธ์ทางสังคมกับคนไทย

การถูกเลือกปฏิบัติทางวาจา

การหยอกล้อด้วยการหยิบยกลักษณะทางกายภาพและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายอินเดียที่คนไทยมองว่าเป็นคุณสมบัติที่ไม่ดีมาใช้เรียกเสียงหัวเราะและความสนุกสนาน เช่น การแซวเรื่องการมีผิวสีเข้มที่จะเปรอะเปื้อนคนที่เข้ามาใกล้ และการนำลักษณะของอาหารที่คนไทยเชื้อสายอินเดียรับประทานไปเปรียบเทียบกับอุจจาระ ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า “ตอนเด็ก ๆ พี่จะเอาอาหารมากินที่โรงเรียน มันก็จะเป็นแกงถั่วหรือแกงกะหรี่ที่มันแบบกลืนนุญ แล้วสีจะเหลือง ๆ น้ำตาล เวลาเอามากินในห้องก็จะโดนล้อว่าเฮ้ย เอาอะไรมา เอาขึ้นมาเหอ” (Cindy, Interview, 2021)

คำเรียกชื่อที่แฝงนัยยะของการไม่ใช้คนไทยด้วยคำใช้เรียกคนไทยเชื้อสายอินเดียโดยเฉพาะว่าบังและแขก และฉายาที่สร้างขึ้นจากคุณลักษณะที่มีความหมายเชิงลบในสายตาของคนไทย เช่น การนำความคล้ำของสีผิวมาเปรียบเทียบกับสิ่งของ อาทิ มะละกอแขกดำ ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า “สมัย ป. 1-2 เรียนปลูกผลไม้กัน มันจะมีมะละกอสายพันธุ์หนึ่งเรียกว่ามะละกอแขกดำ ทุกคนก็จะเรียกพี่ว่าอ๊อแขกดำ, อ๊อมะละกอแขกดำ” (Moni, Interview, 2021)

การดำเนินรูปลักษณ์ทางกายภาพของคนไทยเชื้อสายอินเดีย ด้วยการพูดเชิงดูถูกให้หมยหักศอกเป็นลักษณะที่ไม่ดี ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า “คาบวิทยาศาสตร์ที่ครูจะอธิบายเกี่ยวกับยีนส์เด่น ยีนส์ด้อย แล้วครูก็จะเอาผมเป็นตัวอย่างว่าผมหยิกคือยีนส์เด่นนะ และพูดว่าเห็นมั๊ย ยีนส์เด่นก็ไม่ได้แปลว่าดูดีกว่า ผมหยิกก็ไม่ได้แปลว่าดูดี” (Al, Interview, 2021)

การใช้คำเปรียบเปรยแสดงถึงอคติที่มีต่อคนไทยเชื้อสายอินเดียด้วยการใช้สุภาษิตไทยเพื่อสื่อถึงคุณลักษณะด้านลบของคนอินเดียในแง่ลบอย่างเช่น อุปนิสัยเจ้าเล่ห์ โดยเปรียบเทียบกับคนอินเดียเหมือนงูที่เป็นสัตว์ดุร้ายและไว้วางใจไม่ได้ ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า “จะมีพวกชอบพูดลอย ๆ ว่าเจองูกับเจอแขกให้ตีแขกก่อน” (Moni, Interview, 2021)

การถูกเลือกปฏิบัติทางร่างกาย

การกระทำที่มีความรุนแรงมากกว่าทางวาจา แต่พบไม่บ่อยเมื่อเทียบกับการถูกเลือกปฏิบัติทางวาจา เนื่องจากการแสดงพฤติกรรมเชิงลบอย่างเป็นรูปธรรม และปฏิบัติได้ยากกว่าการเลือกปฏิบัติทางร่างกายแสดงออกมามากหลายรูปแบบ ดังนี้

การกลั่นแกล้ง ด้วยการนำลักษณะทางกายภาพของคนไทยเชื้อสายอินเดียมาสร้างความอับอายและความรู้สึกไม่พอใจ ดังเช่น การให้แต่งกายด้วยโทสนสีที่แตกต่างกับสีผิวคล้ำเพื่อให้คนไทยเชื้อสายอินเดียกลายเป็นจุดเด่น การกลั่นแกล้งด้วยการหลอกให้ทำผิดหลักปฏิบัติทางวัฒนธรรม เช่น การให้คนไทยเชื้อสายอินเดียที่นับถือศาสนาอิสลามรับประทานเนื้อหมู ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า “เราไม่ทานหมู แล้วเขาก็รู้ว่าเราไม่ทาน บางครั้ง เขาก็แอบเอามาใส่ให้เราไม่รู้ตัว แล้วเขาก็มาพูดตอนหลังว่าเนี่ยเอาหมูมาใส่ให้กินตั้งหลายครั้งแล้ว” (Ah, Interview, 2021)

การสร้างระยะห่างทางร่างกายเมื่อพบเจอกับคนไทยเชื้อสายอินเดียซึ่งแสดงออกผ่านการไม่ชักชวนเข้าร่วมงานสังคม การหลีกเลี่ยงที่จะร่วมงานด้วย การไม่เข้าไปอยู่ในพื้นที่เดียวกันหรือใกล้เคียงกัน และการหลีกเลี่ยงการปฏิสังสรรค์ ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า “ไม่ถูกเชิญเข้ากลุ่มหรือมีปาร์ตี้กันเขาไม่เชิญเรา แต่เขาเชิญเด็ก [ที่เข้ามาทำงาน] ใหม่คนอื่นไปหมด” (Moni, Interview, 2021) และ “เวลาไปกินตามร้านอาหารเหมือนเรารู้สึกว่าเขาไม่ได้อัยาศัยดีกับเรา ทั้งที่เรอยากจะทำอัยาศัยดีกับเขา” (Bee, Interview, 2021)

การทำร้ายร่างกาย ซึ่งได้แก่ การกระโดดตบ โดยผู้ที่รังแกให้เหตุผลในการกระทำดังกล่าวว่าเป็นเพราะความไม่ชอบความเป็นคนอินเดียของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า “เด็กผู้ชายไทยคนหนึ่ง มันวิ่งมากระโดดตบยอกดอกที่อะ พออีกวันพี่เลยไปถามว่ามันมากระโดดตบกูทำไม มันตอบกลับมาว่าก็กูอยากทำ ไม่ชอบไร้” (Bee, Interview, 2021) อย่างไรก็ตาม การกระทำนี้พบได้ไม่บ่อยนัก

จึงสรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายอินเดียถูกเลือกปฏิบัติจากคนไทยทั้งทางวาจาและทางร่างกาย ด้วยการเน้นความแตกต่างทางกายภาพและวัฒนธรรมเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กัน และการแสดงความไม่เป็นมิตรอย่างการหลีกเลี่ยงและทำร้ายร่างกาย

การรับรู้ตัวตนจากการถูกเลือกปฏิบัติ

อาจมองได้ว่า การเลือกปฏิบัติคือการฉายภาพว่าคนไทยเชื้อสายอินเดียมีลักษณะอย่างไรและควบคุมว่าพวกเขาควรมองตนเองในแง่ลบด้วยการชี้ให้เห็นว่าลักษณะทางกายภาพและวัฒนธรรมเฉพาะของคนไทยเชื้อสายอินเดียไม่มีคุณค่าอย่างไร การถูกเลือกปฏิบัติทั้งทางวาจาและร่างกายเป็นการฉายภาพให้คนไทยเชื้อสายอินเดียรับรู้ตัวตนหรือสร้างม่านเพื่อควบคุมให้คนไทยเชื้อสายอินเดียมองตนเองใน 2 มุมมอง

แง่มุมแรกคือคนไทยเชื้อสายอินเดียไม่ใช่คนที่ได้รับการยอมรับในสังคมไทย เพราะมีลักษณะทางกายภาพและวัฒนธรรมที่แตกต่างจากคนไทยและลักษณะเหล่านั้นไม่มีคุณค่าในมุมมองของคนไทย ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ การเหยียดผิวสีคล้ำ ผมหยักศก และอาหารอินเดียมาหลอกล่อเพื่อให้คนไทยเชื้อสายอินเดียรับรู้ถึงลักษณะที่แตกต่างจากคนไทย อีกทั้งยังผูกโยงลักษณะนั้นกับสิ่งที่มีความหมายเชิงลบอย่างยีนส์ค้อย สีที่เปรอะปื้อน ความยากลำบากในการแต่งกายให้สวยงาม และสิ่งปฏิกูล การกลั่นแกล้งด้วยให้รับประทานเนื้อหมูแสดงให้เห็นว่าคนไทยเชื้อสายอินเดียมีความเชื่อทางศาสนาที่ไม่เหมือนคนไทย รวมทั้งคนไทยไม่ได้มองว่าความเชื่อนั้นมีคุณค่าและสมควรแก่การปฏิบัติตาม นอกจากการรับรู้ตัวตนเองแตกต่างจากคนไทย คนไทยเชื้อสายอินเดียยังถูกควบคุมให้เชื่อว่าลักษณะที่แตกต่างไม่มีคุณค่า โดยเฉพาะคุณค่าในสายตากคนไทย ดังนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์รู้สึกเจ็บปวดและไม่พอใจกับลักษณะทางกายภาพและวัฒนธรรมอินเดียที่ตนเองยึดถือ ดังคำบอกเล่าที่ว่า “ตอนเด็ก ๆ ที่ โดนแบบนั้นก็ทำให้เรารู้สึกว่าทำไมกูเกิดมาต่างจากเพื่อนจ้ะ” (Moni, Interview, 2021) และ

“โดนล้อเยอะ แล้วก็จะเสียใจอะว่า [ทำ] ไมฉั่นหน้าตาแบบนี้ [ทำ] ไมฉั่นผิวคำขนาดนี้ [ทำ] ไมฉั่นไม่สวยเลย” (Moni, Interview, 2021)

มุมมองต่อมาก็คือคนไทยเชื้อสายอินเดียนั้นเป็นคนนอกกลุ่มคนไทยเพราะคนไทยไม่ยอมรับว่าพวกเขาเป็นคนไทย การรับรู้ว่าคุณเองไม่ใช่คนไทยเกิดจากประสบการณ์ การถูกเลือกปฏิบัติจากคนไทย ไม่ว่าจะเป็นการถูกเรียกด้วยคำที่คนไทยไม่ใช่เรียกคนไทยด้วยกันเองอย่างบัง แหก และมะละกอแขกดำ การรับรู้สู่สภาวะจิต เจอเจอ แยก ให้ดี แยกก่อน ที่แสดงให้เห็นว่าคนไทยเชื้อสายอินเดียนั้นเป็นคนนอกกลุ่มและสอนคนไทยคนอื่นให้หวาดระแวงคนนอกกลุ่มด้วย การถูกกีดกันออกจากการคบหากลุ่มคนไทย รวมทั้ง การรับรู้ถึงความเป็นศัตรูของคนไทยเมื่อถูกระโดดถีบ ดังคำบอกเล่าเกี่ยวกับตนเองที่ว่า “ถ้าอยู่ที่ไทย เขาก็จะบอกว่าผมไม่ใช่คนไทย” (Al, Interview, 2021)

การรับรู้ถึงความไม่เป็นคนนอกกลุ่มคนไทยสร้างความรู้สึกเจ็บปวดจากการไม่ถูกนับรวมและความรู้สึกถึงความไม่ยุติธรรมที่ตนเองได้รับเมื่อมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับคนไทย ดังเช่นคำให้สัมภาษณ์ว่า “มันเป็นปมชนิดหนึ่ง มันก็เสียใจ เพราะเราไม่ได้เหมือนเขา แล้วเขาก็ไม่ได้อยากมาอยู่กับเราด้วย” (Al, Interview, 2021) และ “ทั้งที่ไม่รู้ว่าทำอะไรผิด ถูกแบ่งแยกกว่าเราไม่เหมือนคนอื่น” (Rome, Interview, 2021)

จึงสรุปได้ว่า ความเจ็บปวด ความไม่พอใจ และความไม่ยุติธรรมที่ได้รับจากมุมมองต่อตนเองทั้ง 2 มุมมองคือประสบการณ์ชีวิตที่ไม่น่าพึงพอใจและการรับรู้ตนเองจึงในด้านลบที่คนไทยเชื้อสายอินเดียนั้นเจอ ประสบการณ์และการรับรู้ตนเองจึงเปรียบเสมือนม่านหรือเส้นแบ่งสีผิวที่แบ่งแยกคนไทยเชื้อสายอินเดียนั้นและคนไทยออกจากกัน

จิตสำนึกสองด้านและความรู้สึกเป็นสองด้านของคนไทยเชื้อสายอินเดียนั้น

การเลือกปฏิบัติเป็นเสมือนม่านที่แบ่งคนไทยและคนไทยเชื้อสายอินเดียนั้นออกจากกัน การเลือกปฏิบัติได้ย้ำเตือนทำให้คนไทยเชื้อสายอินเดียนั้นรับรู้ว่าคุณเองไม่ใช่คนไทย ด้วยการตอกย้ำความแตกต่างทางกายภาพและวัฒนธรรมและการเป็นคนนอก การย้ำเตือนทำให้คนไทยเชื้อสายอินเดียนั้นมองตนเองผ่านสายตาคอนไทยว่าพวกเขาไม่ใช่คนไทย ในขณะที่พวกเขามักมองว่าคุณเองเป็นคนไทยคนหนึ่งทำให้คนไทยเชื้อสายอินเดียนั้นมีตัวตนสองตัวตนที่แตกต่างกันที่เรียกว่าจิตสำนึกสองด้าน รวมทั้งรู้สึกยากลำบากในการ

พัฒนาตัวตนให้เป็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ดังคำให้สัมภาษณ์ว่า “เรารู้สึกว่าเราไม่สามารถเกี่ยวข้องกับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ ถ้าเราเห็นคนไทยเราก็จะรู้สึกว่ายัย แต่เราก็ไม่ใช่คนไทย 100 เปอร์เซ็นต์ ถ้าเราเห็นคนอินเดีย ถึงแม้หน้าตารูปลักษณะจะเหมือนกัน แต่ว่าเราก็ไม่ใช่คนอินเดีย เราเลยรู้สึกว่ายัยตรงกลาง ไม่ใช่อันนี้ ไม่ใช่อันนั้น แล้วเราคืออะไร” (Cindy, Interview, 2021)

เมื่อคนไทยเชื้อสายอินเดียนิยามตนเองโดยใช้ตัวตนความเป็นคนไทยและไม่ใช่คนไทยซึ่งมีที่มาต่างกันในเวลาเดียวกัน ร่างกายหนึ่งร่างกายของคนไทยเชื้อสายอินเดียจึงแบกรับตัวตนที่ไม่ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกันไว้ในพร้อมกัน นั่นคือ ตัวตนคนไทยผ่านสายตาของตนเองและตัวตนที่ไม่ใช่คนไทยผ่านสายตาของผู้อื่น ผลที่ตามมาคือ การเกิดเป็นสองอุดมการณ์ที่ขัดแย้งกันภายในจิตใจที่เรียกว่า ความรู้สึกเป็นสองด้าน ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่รู้สึก ดังคำบอกเล่าว่า “บางครั้งผมนั่งกับเพื่อนอินเดีย เขาก็จะถามว่าอ้าว ไม่อยู่กับเพื่อนคนไทยหรือ พอบางครั้งผมไปอยู่กับเพื่อนคนไทยเขาก็จะถามอ้าว ไม่อยู่กับเพื่อนอินเดียหรือ มันก็จะมีสับสนบ้างว่าเราเป็นคนประเทศไหนกันแน่” (Haroon, Interview, 2021) และ “เราไม่ได้อยู่ในที่ใดที่หนึ่ง แต่เราอยู่ตรงกลาง มันทำให้เรารู้สึกสับสน เพราะอยู่ฝั่งไหนก็ไม่ได้รับการยอมรับ 100 เปอร์เซ็นต์ มันก็สับสนว่าตกลงเราฝั่งไหนกันแน่” (Al, Interview, 2021)

จึงสรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายอินเดียมักตกอยู่ในสภาวะจิตสำนึกสองด้านเมื่อถูกย้าเตือนว่าไม่ใช่คนไทยผ่านการเลือกปฏิบัติจากคนไทย สภาวะจิตสำนึกสองด้านทำให้คนไทยเชื้อสายอินเดียเกิดความรู้สึกเป็นสองด้านหรือความขัดแย้งจากการแบกรับสองตัวตนที่ไม่สัมพันธ์กัน

การนิยามตัวตน: การตอบสนองความรู้สึกเป็นสองด้านของคนไทยเชื้อสายอินเดีย

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีจิตสำนึกสองด้านต่างตอบสนองความขัดแย้งทางตัวตนในทิศทางที่แตกต่างกัน ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มแรกคือคนที่รู้สึกต่อต้านความเป็นสองด้าน จึงกลืนกลายตนเองตามตัวตนที่มองผ่านสายตาของตนเองว่าเป็นคนไทย การนิยามว่าตนเองเป็นคนไทยนั้นอ้างอิงจากสถานที่เกิด การดำรงชีวิตอยู่ภายใต้วัฒนธรรมไทย ความสามารถสื่อสารภาษาไทยและการมองว่าภาษาไทยเป็นภาษาหลักที่ตนเองใช้ รวมถึงการมีสถานะเป็นพลเมืองไทย ดังมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ว่า “เราเป็นคนไทย

เกิดในไทย เรียนหนังสือไทย ทำงานในประเทศไทย เราพูดภาษาไทยชัด” (Ah, Interview, 2021) และ “ให้เรียกว่าคนไทย เพราะว่าที่ที่เกิดที่ไทย โตที่ไทย ใช้ภาษาไทย มีสัญชาติไทย พี่เลยถือว่าเป็นคนไทย” (Moni, Interview, 2021) การนิยามว่าเป็นคนไทยทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์มองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยและภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกเชิงบวกกับตนเอง ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า “เราก็ก็นึกว่าเราเป็นคนไทย เพราะเราก็ก็นึกว่า ทำทุกอย่างเหมือนเด็กไทยคนอื่น ๆ ทำ” (Cindy, Interview, 2021) และ “จิตสำนึกเราเป็นคนไทย เรามีสำนึกว่าเราอยู่ที่ไหนแผ่นดินอะไร เราเลยเรียกตัวเองว่าเป็นคนไทย” (Ah, Interview, 2021)

บางครั้งการมองว่าตนเองเป็นคนไทยเกิดจากความรู้สึกเชิงลบต่อเชื้อสายอินเดีย ซึ่งได้แก่ ความรู้สึกแตกต่างจากผู้อื่น ความรู้สึกไม่ชอบตนเอง ความน้อยใจ ความเสียใจ และความเขินอาย ดังคำบอกเล่าที่ว่า “ช่วงนั้นจะเป็นช่วงที่เราเกลียดมาก ๆ ที่เราเกิดมาเป็นคนอินเดีย น้อยใจที่เราแตกต่าง” (Yash, Interview, 2021) และ “ไม่อยากจะให้ใครรู้เลยว่าเป็นลูกแขก มันทำให้เราเสียใจ” (Bee, Interview, 2021) เมื่อต้องการการยอมรับจากคนไทยและ “อยากเป็นคนไทย” (Bee, Interview, 2021) ผู้ให้สัมภาษณ์หลายคนจึงหลีกเลี่ยงที่จะแสดงตัวตนและการใช้ชีวิตตามวัฒนธรรมอินเดีย อย่างเช่น การไม่รับประทานอาหารอินเดีย และแต่งกายด้วยชุดอินเดีย อย่างไรก็ตาม การพัฒนาตัวตนดังกล่าวอาจไม่ได้ทำให้รากเหง้าทางวัฒนธรรมอินเดียสูญหายไป เนื่องจากคนไทยเชื้อสายอินเดียมักแสดงออกถึงวัฒนธรรมที่สืบทอดจากบรรพบุรุษเมื่ออยู่ท่ามกลางคนไทยเชื้อสายอินเดียเหมือนกัน ดังคำบอกเล่าประสบการณ์ที่ว่า “ไม่อยากจะกินอาหารอินเดียต่อหน้าเพื่อน ถ้าไปงานอินเดียที่เป็นคนอินเดียรอบตัวถึงจะยอมกิน” (Bee, Interview, 2021) และ “ถึงเราอยากจะแต่งชุดอินเดีย แต่ก็ไม่กล้าจะนำเสนออยู่แต่ในพื้นที่ส่วนตัวของเรา” (Yash, Interview, 2021)

ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มต่อมาคือคนที่ตระหนักรู้ในความเป็นอินเดียและพัฒนาตัวตนของความเป็นคนไทยเชื้อสายอินเดียขึ้นมาท่ามกลางการถูกเลือกปฏิบัติจากคนไทย การนิยามตัวตนจากมุมมองแบบผสม ผู้ให้สัมภาษณ์หลายคนได้นิยามตนเองว่าเป็นคนไทยเชื้อสายอินเดียหรือเป็นลูกครึ่งไทย-อินเดีย นิยามนี้เป็นการผสมผสานการมองตนเองผ่านสายตาของตนว่าพวกเขาคือคนไทยให้เข้ากับมุมมองการมองตนเองผ่านสายตาของคนไทยที่มองว่าพวกเขาคือคนอินเดีย ดังที่นิยามตัวตนผ่านคำให้สัมภาษณ์

ที่ว่า “ให้เรียกว่าคนไทยเชื้อสายอินเดีย เพราะว่ามันเป็นสิ่งที่เราเป็น แม้ว่าเราจะถือว่าเราเป็นคนไทย ถือบัตรประชาชนไทย แต่ว่าเชื้อชาติจริงเราก็ยังเป็นอินเดีย แม้ว่าเราจะมีอัตลักษณ์เป็นคนไทย แต่เราก็ไม่ได้อยากตัดความเป็นคนอินเดียของเราไปเลย” (Cindy, Interview, 2021) และ “เรียกว่าคนอินเดียหรือคนไทยได้หมด เพราะว่าพ่อแม่ผมเป็นคนอินเดียผมก็เข้าใจ แต่ผมเกิดที่ประเทศไทยผมก็เข้าใจ เพราะฉะนั้น ผมไม่อยากจะตั้งตัวว่าเราเป็นคนไทยหรือคนอินเดียอย่างเดียวนะ เราเป็นได้ทั้งคู่เลย” (Haroon, Interview, 2021) มุมมองแบบผสมทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ภูมิใจต่อเชื้อสายของตนและรักษาอัตลักษณ์ความเป็นเชื้อสายอินเดียเอาไว้ เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ที่นิยมตัวตนแบบผสมนี้เคยมองตนเองผ่านสายตาของคนไทย (ผู้อื่น) ว่าผู้ให้สัมภาษณ์เป็นคนอินเดียซึ่งเป็นตัวตนที่คนไทยไม่ให้คุณค่า ก่อนที่จะพัฒนามุมมองใหม่โดยผสมมุมมองว่าตนเองเป็นคนอินเดียเข้ามา ซึ่งส่งผลให้พวกเขายอมรับและรู้สึกเชิงบวกต่อความเป็นอินเดียของตนเอง ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า “ถ้าสมัยที่เด็กๆ คนจะยังไม่รับความเป็นแขก มันทำให้รู้สึกว่ายอมรับแต่แรกก็จบ” (Bee, Interview, 2021) จึงอาจมองได้ว่า การนิยมตัวตนแบบผสมคือวิธีที่ช่วยขจัดความรู้สึกเชิงลบต่อตนเองของคนไทยเชื้อสายอินเดีย

ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มต่อมาคือคนที่ก้าวข้ามการนิยมตัวเองโดยอ้างอิงกับสัญชาติและเชื้อชาติ พวกเขาจึงไม่นิยมตนเองว่าเป็นคนประเทศใดประเทศหนึ่งและมองว่าตนเองคือ “คน” (Rome, Interview, 2021) เท่านั้น การนิยมเช่นนี้ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่นำมุมมองที่คนอื่นมองตนเองว่าเป็นคนไทยหรือคนอินเดียมาสร้างความสับสนในตัวตน ดังคำบอกเล่าที่ว่า “พี่ไม่เคยเชื่อในคอนเซปต์ของคนแต่ละประเทศทำไมต้องตัดสินว่าคนนี่มาจากที่ไหน ทำไมเราไม่เลิกมองคนจากสัญชาติ ทำไมเราไม่มองเขาว่าเป็นคนด้วยกันเลย การมาเรียกว่าคนที่นี่ สัญชาตินี้มันไม่สมเหตุสมผลสำหรับพี่เลย” (Rome, Interview, 2021) อาจมองได้ว่า การมองว่าตนเองเป็นคนช่วยให้ผู้ให้สัมภาษณ์หลีกเลี่ยงการตัดสินตนเองด้วยเชื้อชาติ จึงทำให้พวกเขานิยมตัวตนโดยมองที่การกระทำของตนเองจนเกิดสร้างความรู้สึกเชิงบวก ดังคำบอกเล่าที่ว่า “เราทำแต่สิ่งที่สมควร...รู้สึกว่าคุณมองเราด้วยสายตาที่แบบเห็นเราเป็นแบบอย่างที่ดี เราก็อพยายามเป็นแบบอย่างที่ดี” (Rome, Interview, 2021) เป็นที่น่าสังเกตว่า รูปแบบการตอบสนองนี้ไม่เป็นไปตามข้อของการตอบสนองแบบการต่อต้านความรู้สึกเป็นสองด้าน

และการตระหนักรู้ในตัวตนจากความรู้สึกเป็นสองด้านของ Du Bois ที่อธิบายบนฐานคิดการรับรู้ตัวตนตามเชื้อชาติ

สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายอินเดียใช้การอ้างอิงและการก้าวข้ามการจัดแบ่งคนตามสัญชาติและเชื้อชาติในการนิยามตัวตน การนิยามความเป็นคนไทย คนไทยเชื้อสายอินเดีย และคนต่างสร้างความรู้สึกเชิงบวกต่อตัวตนของพวกเขา จึงถือได้ว่าการนิยามตัวตนเป็นการตอบสนองความเป็นสองด้านที่สร้างความสับสนทางตัวตนให้กับคนไทยเชื้อสายอินเดีย ทั้งนี้ การนิยามตนเองว่าเป็นคนไทยมีส่วนทำให้รากเหง้าอินเดียสูญหาย ในขณะที่การนิยามแบบผสมผสานช่วยรักษารากเหง้าวัฒนธรรมอินเดียไว้

สรุปผลการศึกษา

คนไทยเชื้อสายอินเดียมักพบเจอการเลือกปฏิบัติทั้งทางวาจาและร่างกายจากคนไทย เช่น การพูดเชิงตำหนิรูปลักษณ์ และการกลั่นแกล้ง เป็นต้น การเลือกปฏิบัติเหล่านั้นเป็นการควบคุมให้คนไทยเชื้อสายอินเดียมองว่าตนมีลักษณะทางกายภาพและวัฒนธรรมต่างจากคนไทยและคนไทยไม่ยอมรับความต่างต่างนั้น อีกทั้งยังทำให้พวกเขารับรู้ว่าตนเองเป็นคนนอกกลุ่มคนไทย มุมมองทั้งสองสร้างความเจ็บปวดและความรู้สึกไม่ได้รับความยุติธรรมแก่คนไทยเชื้อสายอินเดีย การเลือกปฏิบัติยังเป็นเสมือนม่านแบ่งเชื้อชาติที่สร้างจิตสำนึกสองด้านจากการถูกย้ำเตือนว่าไม่ใช่คนไทยและสร้างความรู้สึกเป็นสองด้านที่นำมาสู่ปัญหาการพัฒนาตัวตนแก่คนไทยเชื้อสายอินเดีย

นอกจากนี้ คนไทยเชื้อสายอินเดียยังต้องเผชิญกับความขัดแย้งในจิตใจจากความรู้สึกเป็นสองด้านเมื่อร่างกายของพวกเขาแบกรับทั้งตัวตนคนอินเดียและคนไทยไว้พร้อมกัน คนไทยเชื้อสายอินเดียได้นิยามตัวตนเพื่อตอบสนองความรู้สึกเป็นสองด้านโดยนิยามตนเองว่าเป็นคนไทย เป็นคนไทยเชื้อสายอินเดีย และเป็นคน การนิยามว่าเป็นคนไทยมักเกิดจากความรู้สึกภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย ในขณะที่เดียวกันได้สร้างความรู้สึกลบต่อความเป็นอินเดียและนำไปสู่การกลืนกลายตนเองให้เข้ากับวัฒนธรรมไทยโดยเฉพาะเมื่อมีความสัมพันธ์ทางสังคมกับคนไทย การมองว่าตนเองเป็นคนไทยเชื้อสายอินเดียเกิดขึ้นจากความภูมิใจในความเป็นอินเดียและการยอมรับในความเป็นคนไทยของตนเอง จึงเป็นมุมมองที่สร้างความรู้สึกเชิงบวกแก่พวกเขา

เขา ส่วนการมองว่าตนเองเป็นคนเป็นการนิยามตัวตนที่ก้าวข้ามการแบ่งคนด้วยเชื้อชาติและสัญชาติและช่วยให้มองตนเองจากการกระทำที่ดี จึงสร้างความรู้สึกเชิงบวกให้แก่คนไทยเชื้อสายอินเดียเช่นกัน

อภิปรายผลการศึกษา

ความสัมพันธ์ทางสังคมที่คนไทยเชื้อสายอินเดียและคนไทยมีต่อกันมักอยู่ในรูปแบบที่คนไทยเลือกปฏิบัติต่อคนไทยเชื้อสายอินเดีย มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Crawford and Bohan (2019) ที่พบว่านักเรียนแอฟริกันอเมริกันซึ่งศึกษาที่โรงเรียนคนผิวขาวที่เมืองแอตแลนตาในสหรัฐอเมริกาถูกแบ่งแยกกว่าพวกเขาเป็นคนผิวดำในสังคมของคนผิวขาว รวมไปถึง การได้รับการเลือกปฏิบัติทั้งทางวาจาและร่างกายจากครูและนักเรียนผิวขาว เช่น การถูกเรียกด้วยศัพท์สแลงว่าไอ้ไนโกร การถูกถ่มน้ำลายใส่ และการกีดกันออกจากกิจกรรมของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ghasemi (2020) ที่พบว่า ผู้อพยพชาวฟินแลนด์รุ่นแรกในประเทศสหรัฐอเมริกาถูกชาวอเมริกันเลือกปฏิบัติด้วยการหัวเราะเยาะเมื่อแต่งกายแบบฟินแลนด์และกีดกันพวกเขาออกจากสังคม จะเห็นได้ว่าทั้งนักเรียนแอฟริกันอเมริกันและผู้อพยพชาวฟินแลนด์ในฐานะชนกลุ่มน้อยต่างได้รับการเลือกปฏิบัติเชิงลบจากชนกลุ่มใหญ่ของสังคม เช่นเดียวกับคนไทยเชื้อสายอินเดียในสังคมไทย สะท้อนถึงม่านหรือเส้นแบ่งสีผิวที่แบ่งแยกชนกลุ่มน้อยออกจากชนกลุ่มใหญ่ ซึ่งเกิดขึ้นทั้งในสังคมตะวันตกและสังคมตะวันออก

การเลือกปฏิบัติส่งผลให้คนไทยเชื้อสายอินเดียที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เกิดความรู้สึกสับสนทางตัวตนว่าตนเองเป็นคนไทยหรือคนอินเดีย สะท้อนถึงการเกิดความรู้สึกเป็นสองด้านที่ไม่สัมพันธ์กัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ghasemi (2020) ที่พบว่าชาวฟินแลนด์ที่ได้รับสัญชาติอเมริกันต้องเผชิญกับภาวะที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออกและความรู้สึกงงในชีวิตประจำวันเมื่อโดนถามว่าเป็นชาวฟินแลนด์ ชาวอเมริกันหรือทั้งสองอย่าง ความรู้สึกเป็นสองด้านส่งผลให้ชาวฟินแลนด์มองว่าพวกเขาไม่ใช่คนของที่ไหนหรืออีกที่หนึ่ง ภาวะดังกล่าวเป็นผลจากการนิยามตนเองผ่านสายตาของตนว่าเป็นคนอเมริกาตามสัญชาติที่ได้รับและสายตาของคนอเมริกาที่มองว่าเป็นคนฟินแลนด์ ข้อค้นพบนี้คล้ายคลึงกับงานวิจัยของ Ayuttacorn, Svetamra, and

Santasombat (2020) ที่พบว่าคนไทยเชื้อสายอินเดียนับสนในการระบุตัวตน เนื่องจากพวกเขาถูกคนอินเดียที่ประเทศอินเดียนมองว่าเป็นคนไทยจากสำเนียงการพูดที่ไม่เหมือนคนอินเดีย ในขณะที่ถูกคนไทยมองว่าเป็นแขกเพราะมีรูปร่างหน้าตาเหมือนคนอินเดีย คนไทยเชื้อสายอินเดียนจึงมองว่าตนเองเป็นคนไทยจากความผูกพันกับประเทศไทยและการถือสัญชาติไทยพร้อมกับมองว่าตนเองเป็นคนอินเดียตามสายตาของคนไทยที่มองพวกเขา

ภาวะจิตสำนึกสองด้านและความรู้สึกเป็นสองด้านนำไปสู่การตอบสนองในหลายรูปแบบ ได้แก่ การกลืนกลายเข้ากับชนกลุ่มใหญ่ที่คนไทยเชื้อสายอินเดียบางคนเคยพยายามที่จะกลืนกลายเข้ากับคนไทยด้วยการใช้ชีวิตแบบคนไทย เช่น การไม่รับประทานอาหารอินเดียต่อหน้าคนไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ghasemi (2020) ที่พบว่าผู้อพยพชาวฟินแลนด์รุ่นที่สองพยายามกลืนกลายและลบอัตลักษณ์ทางเชื้อชาติเดิมของตน เช่น การเปลี่ยนชื่อให้กลายเป็นคนอเมริกา หรือการมีชีวิตสองด้านที่แตกต่างกันระหว่างชีวิตในบ้านที่มีอัตลักษณ์แบบชาวฟินแลนด์กับโรงเรียนที่มีอัตลักษณ์แบบคนอเมริกา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jamali (2021) ที่พบว่านักศึกษาต่างชาติในมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาได้พยายามกลืนกลายตนเองเข้ากับชนกลุ่มใหญ่ด้วยหลากหลายวิธี เช่น การดัดแปลงสำเนียงการพูดให้เหมือนคนอเมริกา การปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางตัวตนดั้งเดิม เป็นต้น

การตอบสนองในรูปแบบการตระหนักรู้ตัวตนที่คนไทยเชื้อสายอินเดียนผสมผสานการมองตนเองจากสายตาของตนเองเข้ากับสายตาของคนไทยจนเกิดเป็นการนิยามว่าตนเป็นคนไทยเชื้อสายอินเดียนหรือคนทั้งสองประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jamali (2021) ที่พบว่านักเรียนต่างชาติในมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาบางคนมีการปรับตัวต่อภาวะจิตสำนึกสองด้านด้วยการรับวัฒนธรรมแต่ละส่วนที่ตนเองชื่นชอบเข้ามาในตัวตนจนเกิดอัตลักษณ์ใหม่ ทั้งนี้ ผลการวิจัยนี้ได้พบอีกว่าการตอบสนองต่อภาวะดังกล่าวไม่จำเป็นต้องเป็นไปในรูปแบบหนึ่งอย่างเป็นเส้นตรง เห็นได้จากการที่คนไทยเชื้อสายอินเดียบางคนได้ปรับเปลี่ยนการตอบสนองจากการกลืนกลายเข้ากับชนกลุ่มใหญ่ก่อนเกิดการตระหนักรู้ในตัวตนของตนเองเมื่อปัจจัยในการดำเนินชีวิตเข้ามาเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิดและการมองตนเอง เช่น การได้ใช้ชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรมทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และการได้รับการยอมรับจาก

กลุ่มคนหลากหลายเชื้อชาติซึ่งส่งผลให้คนไทยเชื้อสายอินเดียรับรู้ถึงการยอมรับความหลากหลายทางเชื้อชาติและไม่ยึดติดกับความเป็นไทยอันนำไปสู่การตระหนักรู้และหลอมรวมตัวตนของคนไทยเชื้อสายอินเดีย

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องด้วยการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ในรูปแบบวิดีโอคอล ที่แม้จะมีการเห็นสีหน้า แววตาของผู้ให้สัมภาษณ์ แต่ยังไม่สามารถสังเกตปฏิกริยาและพฤติกรรมได้อย่างชัดเจนมากนัก การทำวิจัยครั้งต่อไปควรใช้การสัมภาษณ์แบบเจอหน้ากัน เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถสังเกตเห็นการใช้ชีวิตภายใต้วัฒนธรรมอินเดียที่แสดงออกผ่านการแต่งกายและท่าทางของผู้ให้สัมภาษณ์ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการตีความข้อมูลทีลึกซึ้งยิ่งขึ้นจากการมีความรู้สึกร่วมและเกิดความเข้าใจถึงประสบการณ์ชีวิตและความรู้สึกของผู้ให้สัมภาษณ์

2. การทำวิจัยด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มคนไทยเชื้อสายอินเดียเพียงฝั่งเดียวสามารถสะท้อนให้เห็นเพียงความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างคนไทยเชื้อสายอินเดียบอกกับคนไทยที่ผ่านการรับรู้ของคนไทยเชื้อสายอินเดียนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาถึงประสบการณ์ชีวิต มุมมอง และความรู้สึกของทั้งคนไทยเชื้อสายอินเดียและคนไทย เพื่อแสดงให้เห็นถึงรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม มุมมอง และความรู้สึกของคนทั้งสองกลุ่มที่มีต่อกันได้มากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านที่เสียสละเวลาอันมีค่าและให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี ผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อการทำการศึกษาอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอขอบคุณ รศ. ดร. โสวัตรี ณ ถลางและผู้ทรงคุณวุฒิของสำหรับข้อเสนอแนะที่ช่วยพัฒนาบทความให้มีความน่าสนใจและมีเนื้อหาที่สมบูรณ์ขึ้น

References

- Ayuttacorn, A., Svetamra, A., and Santasombat, Y. (2020). **Indian Community in Chiang Mai: Identity, Religion and Trade Network**. [in Thai]. Chiang Mai: Indian Studies Center, Chiang Mai University.
- Crawford, T. and Bohan, C. H. (2019). The Double Consciousness of African American Students Who Desegregated Atlanta Public Schools. **The Journal of Educational Foundations**, 32 (4), 142-165.
- Ghasemi, M. (2020). A Study of Double Consciousness in Lauri Lemberg's St. Croix Avenue and Paula Ivaska Robbins' Below Rollstone Hill. **Journal Immigrants & Minorities Historical Studies in Ethnicity, Migration and Diaspora**, 38 (3), 255-272.
- Itzigsohn, J. and Brown, K. (2015). "Sociology and the theory of Double Consciousness W. E. B. Du Bois's Phenomenology of Racialized Subjectivity". **Du Bois Review: Social Science Research on Race**. United Kingdom: Cambridge University Press.
- Jamila, A. (2021). **The Phenomenon of Double Consciousness and its Effects on the International Students at Universities in the United States: A Phenomenological Study**, Doctor of educational leadership, University of St. Thomas.
- Kamwang, A. (2011). "Sikhs in Siam and Lanna ; History of Settlement, Religion and Trading". [in Thai]. **Journal of Humanities and Social Sciences Khon kaen University**, 28 (2), 67-94.
- Kanato, M. (1993). **The Settlement Pattern of Indians in Chiang Mai City**. [in Thai]. M.S. Geography, Chiang Mai University.

- Kimprakone, P. (2008). **Interracial communication between Thais and Indian-Thais**. [in Thai]. Master of Arts (Speech Communication and Performing Arts), Chulalongkorn University.
- Pongitthidech, P. (2019). **Sikh identity and action**. [in Thai]. Bachelor of Arts (Anthropology), Silpakorn University.
- Prathet Ubon. (2021, 7 June). Khaek ban diao kan (Thai Sikh Ubon Ratchathani). [in Thai]. **Prathet Ubon**. Retrieved November 2, 2021, from <https://youtu.be/Elocr3rtYdQ>.
- Rice Media Thailand. (2021, 23 May). Not Thai Enough. [in Thai]. **Rice Media Thailand**. Retrieved November 2, 2021, from <https://www.facebook.com/ricemediathailand/videos/3572964466177582/>.
- Thorpe, C. et al. (2015). **The Sociology Book**. London: Dorling Kindersley.

Interviews

- Ah. Islamism. **Interview**. December 7, 2021.
- Al. Sikhism. **Interview**. December 8, 2021.
- Bee. Buddhism. **Interview**. December 19, 2021.
- Cindy. Namdhari. **Interview**. December 14, 2021.
- Haroon. Brahmanism-Hinduism. **Interview**. December 5, 2021.
- Moni. Brahmanism-Hinduism. **Interview**. December 5, 2021.
- Rome. Sikhism. **Interview**. December 6, 2021.
- Yash. Brahmanism-Hinduism. **Interview**. December 12, 2021.